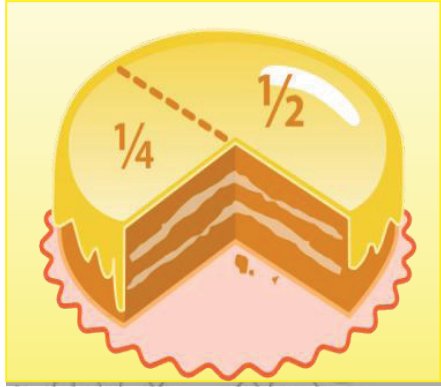

የዕረፍ 3

3 ጉዟታትን ደሲማላትን

3.1 ጉዟታት ክፋላት መስክ ነገር

ካብ 3^ኛ ክፍለ ሒሳብ ትምህርትኹም ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

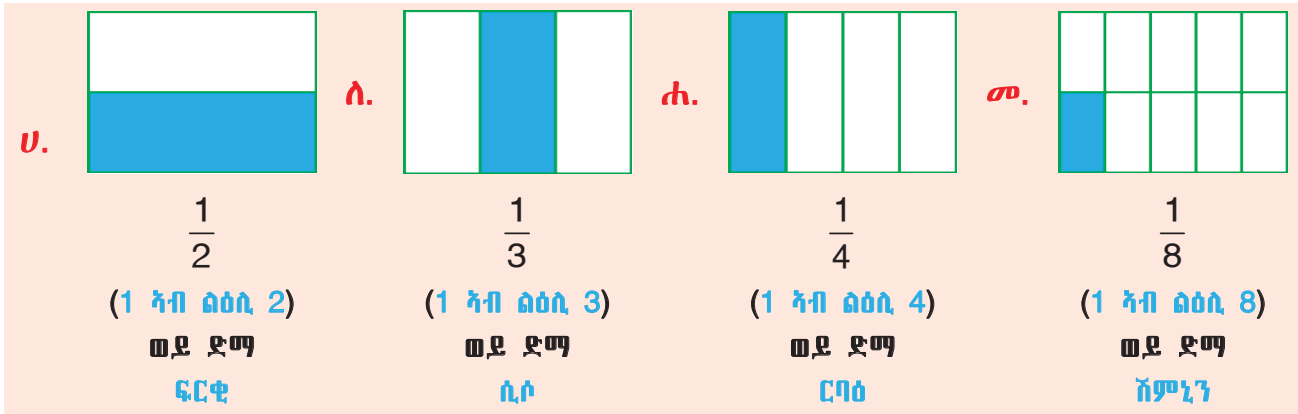
ንጥፈት 1

1. ጉዜ ማለት እንታይ ማለት እዩ?
2. ጉዜ ንምንታይ ይጠቅም?
3. ካብ ጎኒ ዘሎ ምስሊ ሬክታንግል ኣስተውዕሉ። ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ድማ መልሱ።
  - ሀ. እቲ ቆዕለዎይ ሕብሪ ናይቲ ባንዲራ ክንደይ ክፋል ሒዙ ኣሎ?
  - ለ. ክንደይ ክፋል እቲ ሬክታንግል ብቀይሕ ሕብሪ ተቐሊሙ?
  - ሐ. ክንደይ ክፋል እቲ ሬክታንግል ብሰማያዊ ሕብሪ ተቐሊሙ?
  - መ. ሰማያዊ ሕብሪ ዘይተቐለመ ክፋል እቲ ሬክታንግል ክንደይ እዩ?

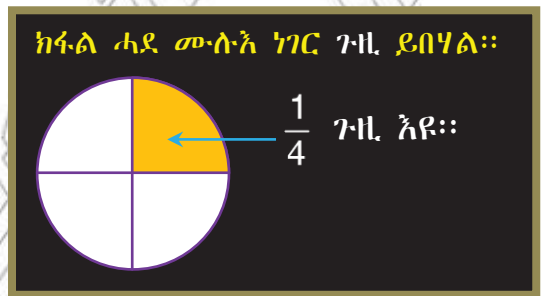
ኣብነት 1

ትሕት ኢሎም ዝተውሃቡ ሬክታንግላት ብማዕረ ተመቐሎም ኣለዉ። ሕድ ሕድ ዝተቐለመ ክፋል ብጉዜ ግለፁ።

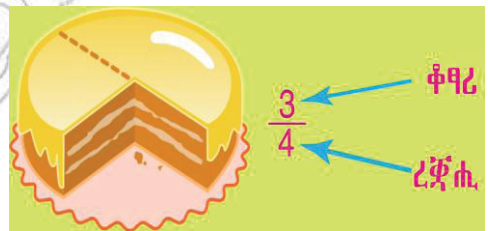
$\frac{1}{2}$ ጉዘ እዩ። 1 ናይቲ ጉዘ ቆፃሪ እንትኾን 2 ድማ ረጅሒ እዩ።

$\frac{3}{4}$ ጉዘ እዩ። 3 ናይቲ ጉዘ ቆፃሪ እንትኾን 4 ድማ ረጅሒ እዩ።

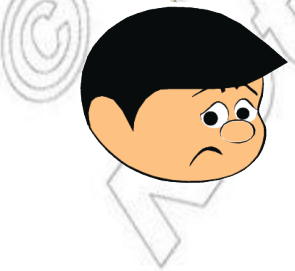

ኅብ ዝኾነ ጉዘ እቲ ኅብ ላዕሊ ዘሎ ቁፅሪ ቆፃሪ እንትበሃል እቲ ብታሕቲ ዘሎ ድማ ረጅሒ ይበሃል።

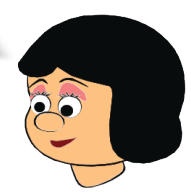
ሓደ ሙሉእ ኬክ ኅብ ኅርባዕተ ማዕረ ቦታ ተመቐሎ ሰለስተ ኢድ እንተወሲድና እቲ ዝወሰድናዮ ሰለስተ ኢድ ብጉዘ $\frac{3}{4}$ ኢልካ ይግለፅ። ረጅሒኡ (4) እቲ ኬክ ኅብ ክንደይ ቦታ ከምዝተመቐለ ዘርኢ እዩ። ቆፃሪኡ (3) ድማ ካብቲ ዝተመቐለ ክንደይ ኢድ ከምዝተወሰደ ይሕብር።

ቆፃሪ ሓደ ጉዘ 1 እንተኾይን፣ እቲ ጉዘ ኅፃዳዊ ጉዘ ከምዝበሃል ትፈልጠዮ?

እወ! $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{4}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ ...፣ $\frac{1}{10}$ ፣ ...፣ $\frac{1}{20}$ ፣ ...፣ $\frac{1}{100}$ ወዘተ ኅብነታት ኅፃዳዊ ጉዘ ታት እዮም።

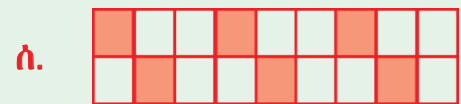
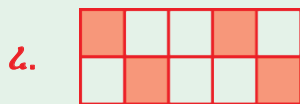
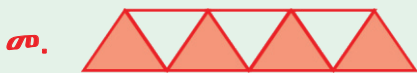
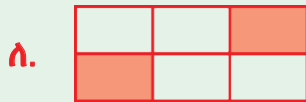

ዝተሰመዱ ኣሃዳዊ ጉዟታት ልማዳዊ ስያመታት ኣለዉዎም።

$\frac{1}{2}$ ፍርቂ ይበሃል።		ፍርቂ
$\frac{1}{3}$ ሲሶ ይበሃል።		ሲሶ
$\frac{1}{4}$ ርባዕ ይበሃል።		ርባዕ
$\frac{1}{10}$ ዕስሪት ይበሃል።		ዕስሪት

መልመዲ 1

1. ነቲ ዝፀሰመ ክፋል ብጉዟ ግስፁ።

2. ነዚ ሰደቓ ምስኹ።

	ጉዟ	ረቓሒ	ቆገሪ	እንትንብብ
ሀ.	$\frac{1}{12}$			
ለ.	$\frac{3}{7}$			
ሐ.	$\frac{9}{20}$			
መ.	$\frac{13}{30}$			
ረ.	$\frac{30}{30}$			

3. ነዞም ጉዟታት ዝውክሱ ምስኹታት ስርኩ።

ሀ. $\frac{1}{6}$ ለ. $\frac{3}{10}$ ሐ. $\frac{7}{13}$ መ. $\frac{5}{15}$ ረ. $\frac{12}{12}$

- 4. ሓደ ኩንታል ስርናይ ንሓሙሽተ ኣባላት ስድራ ቤት ብማዕረ እንተተመቐሉ ንሓደ ኣባል ስድራ ዝበፀሐ ክፋል ብጉዚ ግለፁ።
- 5. ሓደ ሕምባሻ ኣብ 24 ማዕረ ቦታ ተቐሪሑ።
  - ሀ. መጠን ሓደ ቁራስ ብጉዚ ግለፁ።
  - ለ. መጠን ሓሙሽተ ቁራሳት መጠን ብጉዚ ግለፁ።
  - ሐ. መጠን 12 ቁራሳት ብጉዚ ግለፁ።

3.2 ተመሳሳሲ ረጅሒ ዘለዎም ጉዚታት ምውድዳርን ብቐደም ሰዓብ ምስራዕን

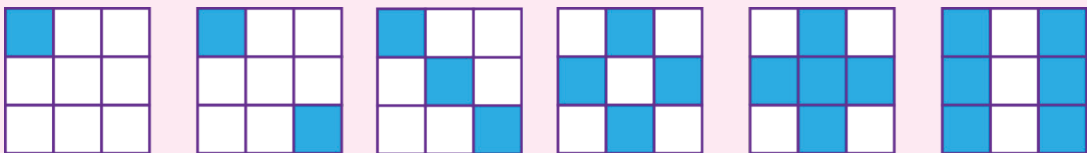
ንጥፈት 2

1. ነዞም ዝስዕቡ ጉዚታት ኣስተውዕሉ።

$$\frac{1}{5} \text{ ፣ } \frac{2}{5} \text{ ፣ } \frac{3}{5} \text{ ፣ } \frac{4}{5} \text{ ፣ } \frac{5}{5}$$

ነዞም ጉዚታት ዘመሳስሎም ሓባራዊ ባህሪ እንታይ ተግባራዊዎ?

2. ነዞም ዝስዕቡ ምስልታት ኣስተውዕሉ።

$$\frac{1}{9} \qquad \frac{2}{9}$$

- ሀ. ኣብዞም ምስልታት ተቐላጭም ዘለዉ ክፋላት ብጉዚ ሰይሙ።
- ለ. በብተራ ከክልተ ጉዚታት እናወሰድኩም፣ > ወይ ድማ < ብምጥቃም ኣወዳድሩ።

ኣብነት 1

$$\frac{1}{9} < \frac{2}{9} \text{ ወይ ድማ } \frac{2}{9} > \frac{1}{9}$$

1. ረጅሒኦም ሓደ ዓይነት ዝኾኑ ገዢታት ተመሳሳልቲ ገዢታት ይበሃሉ።
2. ክልተ ተመሳሳልቲ ገዢታት ንምውድዳር ቆፃሪኦም ጥራሕ ምውድዳር እኹል እዩ።

ኣብነት 2

ብምስሲ ኣወዳድሩ።

ካብ $\frac{2}{7}$ ን $\frac{3}{7}$ ን መን ይዓቢ?

ፍታሕ

$\frac{2}{7}$

$\frac{2}{7}$ ን $\frac{3}{7}$ ን ረጅሒኦም 7 እዩ። (ስለዚ ተመሳሳልቲ ገዢታት እዮም።)

ስለዚ ነቲ ቆፃሪኦም ብምርኣይ ክነወዳድር

ንክእል። $3 > 2$ ስለዝኾነ $\frac{3}{7} > \frac{2}{7}$ ወይ

ድማ $2 < 3$ ስለዝኾነ $\frac{2}{7} < \frac{3}{7}$

$\frac{3}{7}$

ኣብነት 3

$\frac{3}{10}$ ፣ $\frac{5}{10}$ ፣ $\frac{7}{10}$ ኣወዳድሩ።

ፍታሕ

ተመሳሳልቲ ገዢታት ስለዝኾኑ ነቶም ገዢታት ነወዳድሮም ብቆፃሪኦም እዩ።

$3 < 5 < 7$ ስለዚ $\frac{3}{10} < \frac{5}{10} < \frac{7}{10}$ ወይ ድማ

$7 > 5 > 3$ ስለዚ $\frac{7}{10} > \frac{5}{10} > \frac{3}{10}$

መልመዳ 2

1. ኣርባዕተ ኣሃዳዊ ገዢታት ፅሓፉ።
2. ኣርባዕተ ተመሳሳሊ ገዢታት ፅሓፉ።

3. $>$ ፣ $<$ ወይ ደማ = ብምጥቃም ኣወዳድሩ።

- ሀ. $\frac{1}{2} \square \frac{1}{2}$ ለ. $\frac{1}{2} \square \frac{2}{2}$ ሐ. $\frac{4}{7} \square \frac{3}{7}$
- መ. $\frac{11}{29} \square \frac{19}{29}$ ረ. $\frac{29}{31} \square \frac{28}{31}$ ሰ. $\frac{71}{81} \square \frac{69}{81}$

4. ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበዩ ብቐደም ሰዓብ ስርዑ።

- ሀ. $\frac{3}{30}$ ፣ $\frac{29}{30}$ ፣ $\frac{13}{30}$ ለ. $\frac{75}{100}$ ፣ $\frac{25}{100}$ ፣ $\frac{50}{100}$

5. ካብ ዝዓበዩ ናብ ዝነኣሰ ብቐደም ሰዓብ ስርዑ።

- ሀ. $\frac{13}{24}$ ፣ $\frac{7}{24}$ ፣ $\frac{10}{24}$ ለ. $\frac{32}{40}$ ፣ $\frac{39}{40}$ ፣ $\frac{18}{40}$

6. ካብ 50 ኪ.ግ ሽኮር፣

- ሀ. ሓደ ኪ.ግ ሽኮር ብገዚ ግለፁ።
- ለ. ሰላም 15 ኪ.ግ ሽኮር እንተተጠቐማትሉ፣ ሰላም ዝተጠቐመትሉ መጠን ሽኮር ብገዚ ግለፁ።
- ሐ. ዕስራን ሓሙሽተን ኪ.ግ ሽኮር ብገዚ ግለፁ።
- መ. ሓሙሽተ ኪ.ግ ሽኮር ካብ 50 ኪ.ግ ዝወስዶ መጠን ክንደይ ይኸውን?

3.3 ተመሳሳሊ ረጅሒ ዘለዎም ገዚታት ምድማርን ምጉዳልን

ሀ. ምድማር

ንጥፈት 3

ነዚ ዘስዕብ ስእሲ ኣስተውዕሱ።

- ሀ. ብፀሊም ሕብሪ ዝተለኸየ ክፋል ክንደይ እዩ?
- ለ. ብቀይሕ ሕብሪ ዝተለኸየ ክፋል ክንደይ እዩ?
- ሐ. ብቀይሕን ብፀሊምን ሕብሪ ዝተለኸየ ክፋል ክንደይ እዩ?
- መ. $\frac{3}{10} + \frac{5}{10} = \underline{\hspace{2cm}}$

ክልተ ተመሳሳሊ ገዚታት ንምድማር ቆፃሪኦም ጥራሕ ምድማር

$$\frac{3}{10} + \frac{5}{10} = \frac{3+5}{10} = \frac{8}{10}$$

አብነት 1

ደምሩ።

ሀ. $\frac{4}{7} + \frac{2}{7}$

ለ. $\frac{12}{31} + \frac{11}{31}$

ፍታሕ

ሀ. $\frac{4}{7} + \frac{2}{7} = \frac{4+2}{7} = \frac{6}{7}$

ለ. $\frac{12}{31} + \frac{11}{31} = \frac{12+11}{31} = \frac{23}{31}$

መልመዳ 3

1. ደምሩ።

ሀ. $\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$

ለ. $\frac{5}{8} + \frac{2}{8}$

ሐ. $\frac{12}{20} + \frac{7}{20}$

መ. $\frac{14}{32} + \frac{11}{32}$

ረ. $\frac{22}{50} + \frac{19}{50}$

ሰ. $\frac{12}{100} + \frac{71}{100}$

2. ኋይተ እድሱ ካብ ወርሓዊ መሃዶኡ $\frac{2}{7}$ ንገዛ ክራይ፣ $\frac{3}{7}$ ድማ ንቐለብ ወፃኢ ይገብር። ኋይተ እድሱ

ሀ. ካብ መሃዶኡ ክንደይ ክፋል ንገዛ ክራይን ንቐለብን የውፅእ?

ለ. ዝለዓለ ወፃኢኡ ንገዛ ክራይ ድዩ ወይስ ንቐለብ?

3. ኋብ ሓደ ክፍሊ ካብ ዝርከቡ ተምሃሮ $\frac{1}{10}$ ቀይሕ መስቀል፣ $\frac{3}{10}$ ስፓርት፣ $\frac{2}{10}$ ድራማ፣ $\frac{4}{10}$ ኋባላት ክሰብ ግብረ ሰናይ እዮም። ሓደ ተምሃራይ ካብ ሓደ ክሰብ ንሳዕሲ ኋባል ክኸውን ኣይክእልን።

ሀ. ኣባላት ክለባት ስፓርትን ድራማን ዝኾኑ ተምሃሮ ክንደይ እዮም?

ለ. ኣባላት ክለብ ድራማን ግብረ ሰናይን ዝኾኑ ተምሃሮ ክንደይ እዮም? ናይቲ ክፍሊ ክንደይ ክፋል ይሕዙ?

ሐ. ኣባላት ቀይሕ መስቀልን ግብረ ሰናይን ተሓዋዊሶም ሓደ ክለብ እንተመስሪቶም ኣባላት እቲ ሓዱሽ ክለብ ናይቲ ክፍሊ ክንደይ ክፋል ይሕዙ?

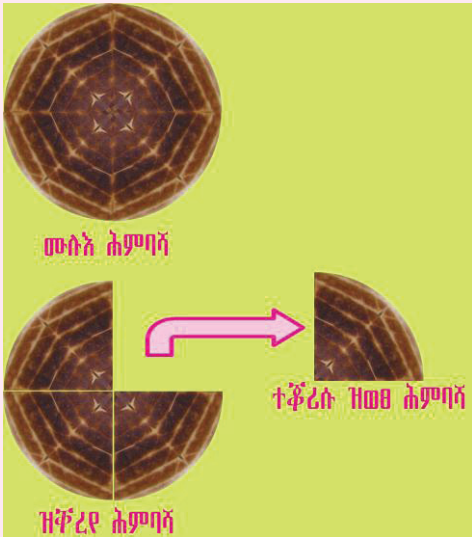
መ. ብዘይካ ስፓርት ኣብ ካልኣት ክለባት ኣባላት ዝኾኑ ተምሃሮ ብሓፈሻ ናይቲ ክፍሊ ክንደይ ክፋል ይኾኑ?

ለ. ምጉዳል

ንጥረት 4

ካብ ሓደ መስክ ሕምባሻ ርብዓ ተቐሪሱ ኣንተገዲሱ።

- ሀ.** እቲ መስክ ሕምባሻ ብጉዚ ግለፁ።
- ለ.** እቲ ተቐሪሱ ዝጎደለ ሕምባሻ ብጉዚ ግለፁ።
- ሐ.** እቲ ዝተረፈ ሕምባሻ ብጉዚ ግለፁ።

ክልተ ተመሳሳልቲ ጉዚታት ሓደ ካብ ካልእ ንምጉዳል ነቶም ቆፀርቲ ጥራሕ ምጉዳል እኹል እዩ።

$$\frac{4}{4} - \frac{1}{4} = \frac{4-1}{4} = \frac{3}{4}$$

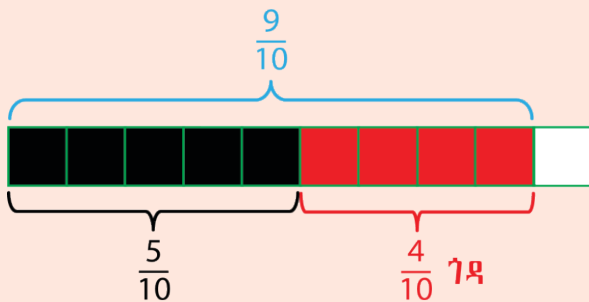
ኣብነት 2

ኣገደሱ።

- ሀ.** $\frac{9}{10} - \frac{4}{10}$
- ለ.** $\frac{16}{24} - \frac{7}{24}$

ፍታሕ

ሀ.

ስለዚ, $\frac{9}{10} - \frac{4}{10} = \frac{9-4}{10} = \frac{5}{10}$

- ለ.** $\frac{16}{24} - \frac{7}{24} = \frac{16-7}{24} = \frac{9}{24}$

መልመዲ 4

1. ኣገደሱ።

ሀ. $\frac{4}{6} - \frac{2}{6}$

ለ. $\frac{5}{10} - \frac{3}{10}$

ሐ. $\frac{11}{12} - \frac{5}{12}$

መ. $\frac{14}{17} - \frac{3}{17}$

ረ. $\frac{17}{20} - \frac{15}{20}$

ሰ. $\frac{15}{20} - \frac{5}{24}$

ሸ. $\frac{20}{30} - \frac{4}{30}$

ቀ. $\frac{100}{100} - \frac{95}{100}$

2. ስምስም ካብ መንጎ ዝተውሃባ ገንዘብ $\frac{2}{5}$ መፅሓፍ ዓዲጋትሉ። ዝቐረድ ገንዘብ ክንደይ ክፋል እዩ?

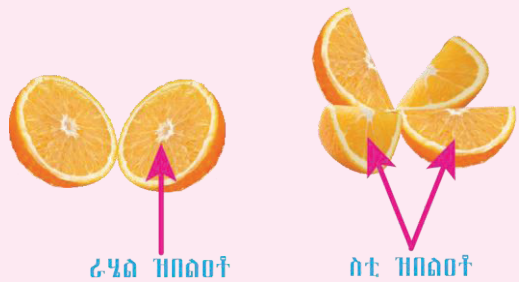
3. ሓደ ገባር ካብ ዘለዎ ተሓራሲ መሬት $\frac{3}{8}$ ኢድ ዕፉን ዘራኸዎ። ዕፉን ዘይተዘርኦ ክፋል ክንደይ እዩ?

4. ኣብ ሓደ ዝተኸለሰ ተሓራሲ መሬት $\frac{2}{8}$ ጣፍ ተዘራኸ፣ $\frac{1}{8}$ ድማ ስርዓይ ተዘራኸ፣ ዘይተዘርኦ ክፋል ክንደይ እዩ?

3.4 ተመጣጠንቲ ጉዟታት

ንጥፈት 5

ራሄልን ስቲን ማዕረ መጠን ዘለዎ ኣራንሺ ተዋሂብዎን። ራሄል ነቲ ኣራንሺ ኣብ ክልተ ማዕረ ቦታ ቆሪሃ ሓንቲ ክፋል በሊዓ። ስቲ ድማ ኣብ ኣርባዕተ ማዕረ ቦታ ቆሪሃ ክልተ ክፋል በሊዓ።

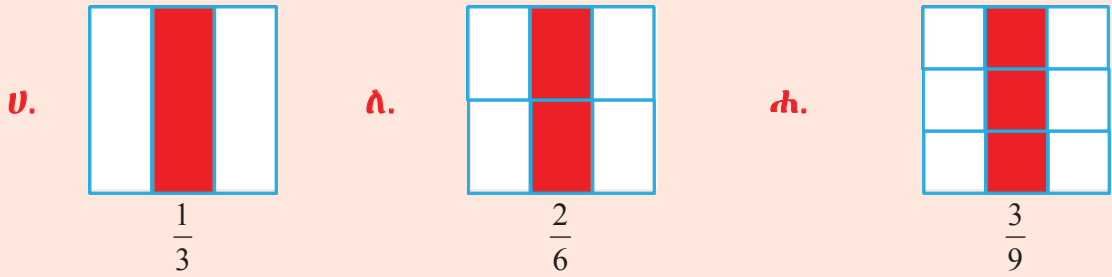

- ሀ. ራሄል ዝበልዐቶ ክፋል ብጉዘ ይገለፅ።
- ለ. ስቲ ዝበልዐቶ ክፋል ብጉዘ ይገለፅ።
- ሐ. ካብ ክልቲኡን ዝዓበየ ዝበልዐት መን እዩ? ራሄል ዩ ስቲ?

ሓደ ዓይነት መጠን ዝገልፁ ጉዟታት ተመጣጠንቲ ጉዟታት ይበሃሉ።

ንኣብነት $\frac{1}{2}$ ን $\frac{2}{4}$ ተመጣጠንቲ ጉዟታት እዮም።

አብነት 1

አብቶም ምስልታት ከምእንሪኦ እቶም ዝተቐለሙ ክፋላት ተመጣጠንቲ መጠን እናሃለዎም ብ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{2}{6}$ ን $\frac{3}{9}$ ን ተገሊፆም እዮም።

ማለት ድማ፡- $\frac{1}{3} = \frac{2}{6} = \frac{3}{9}$

ስለዚ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{2}{6}$ ን $\frac{3}{9}$ ተመጣጠንቲ ጉዚታት ይበሃሉ።

ዕዮ ጉጅለ 1

እቲ ዝተቐለሙ ክፋል ካብቲ መቡእ ክንደይ ክፋል ይኸዝ?

1. **ሀ.** ኣብ $\frac{1}{2}$ ረቛሒን ቆፃሪን ብ 2 ኣራብሒ፣ እንታይ ረኺብኩም?
  - ለ.** ኣብ $\frac{1}{2}$ ረቛሒን ቆፃሪን ብ 3 ኣራብሒ፣ እንታይ ረኺብኩም?
  - ሐ.** ኣብ $\frac{1}{2}$ ረቛሒን ቆፃሪን ብ 4 ኣራብሒ፣ እንታይ ረኺብኩም?
  - መ.** ኣብ $\frac{1}{2}$ ረቛሒን ቆፃሪን ብ 5 ኣራብሒ፣ እንታይ ረኺብኩም?
2. ምስ $\frac{1}{2}$ ተመጣጠንቲ ዝኾኑ ጉዚታት ዘርዝሩ።

አብነት 2

ምስ $\frac{1}{4}$ ተመጣጠንቲ ዝኾኑ 5 ጉዚታት ድለዩ።

ፍታሕ

$\frac{1}{4} = \frac{1 \times 2}{4 \times 2} = \frac{2}{8}$ ቆፃሪን ረቛሒን ብ 2 ምርባሕ

$$\frac{1}{4} = \frac{1 \times 3}{4 \times 3} = \frac{3}{12} \quad \text{ቆገሪን ረቋሒን ብ 3 ምርባሕ}$$

$$\frac{1}{4} = \frac{1 \times 4}{4 \times 4} = \frac{4}{16} \quad \text{ቆገሪን ረቋሒን ብ 4 ምርባሕ}$$

$$\frac{1}{4} = \frac{1 \times 5}{4 \times 5} = \frac{5}{20} \quad \text{ቆገሪን ረቋሒን ብ 5 ምርባሕ}$$

$$\frac{1}{4} = \frac{1 \times 6}{4 \times 6} = \frac{6}{24} \quad \text{ቆገሪን ረቋሒን ብ 6 ምርባሕ}$$

ስለዚ $\frac{1}{4} \text{ ፣ } \frac{2}{8} \text{ ፣ } \frac{3}{12} \text{ ፣ } \frac{4}{16} \text{ ፣ } \frac{5}{20} \text{ ፣ } \frac{6}{24}$ ተመጣጠንቲ ገዢታት እዮም።

መልመዳ 5

1. ንሕድ ሕድ ገዢ ሓሙስተ ተመጣጠንቲ ገዢታት ድስዩ።

ሀ. $\frac{1}{10}$ ለ. $\frac{5}{12}$ ሐ. $\frac{100}{200}$

2. ነዞም ዝስዕቡ ፅምዳ ገዢታት ኣብ ክስተ ማዕረ መጠን ዘለዎም ምስልታት ብምቕሳም ኣርእዩ።

ሀ. $\frac{1}{5} \text{ ፣ } \frac{2}{10}$ ለ. $\frac{2}{5} \text{ ፣ } \frac{4}{10}$ ሐ. $\frac{3}{8} \text{ ፣ } \frac{6}{16}$

3. ነዚ ሰደቓ ምስኡ።

ገዢ	ረቋሒን ቆገሪን እንትራባሕ					
	ብ2	ብ3	ብ4	ብ5	ብ6	ብ7
$\frac{1}{2}$	$\frac{2}{4}$					
$\frac{1}{3}$		$\frac{3}{9}$				
$\frac{2}{3}$			$\frac{8}{12}$			
$\frac{6}{7}$				$\frac{30}{42}$		
$\frac{3}{10}$					$\frac{18}{60}$	
$\frac{12}{23}$						$\frac{84}{161}$

3.5 ደሲማል፣ ሚሺታዊን ዕስሪትን ቁፅርታት

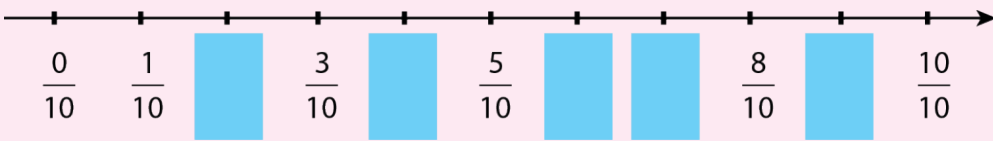
ሀ. ዕስሪትን ደሲማልን

ንጥፈት 6

ንዚ ዝስዕብ ጨረር ቁፅሪ ረኣዩ። ኣብቲ ጨረር ቁፅሪ ካብ 0 ክሳብ 1 ዘሎ ሕንፃፅ ኣብ ዓሰርተ ማዕረ ቦታ ተመቐሎ ኣሎ።

$$\frac{0}{10} = 0 \quad ? \quad \frac{10}{10} = 1$$

1. ብጉጅለ እናተመያየጥኩም፣ ሕድ ሕድ ሳፀን ምልኡ።

2. ኣብቲ ጨረር ቁፅሪ ንዝተገለፁ ቁፅርታት ረጅሑ ክንደይ እዩ? _____

3. እዞም ጉዚታት ተመሳልቲ ጉዚታት ድዮም? _____

4. ኣብቲ ጨረር ቁፅሪ ከምዝርከኦ ሕድሕድ ክፋል ናይቲ ሙሉ እ $\frac{1}{10}$ እዩ ዘርእይ።

- ክልተ ክፋላት ኹ? _____
- ሰለስተ ክፋላት ኹ? _____
- ሓሙሽተ ክፋላት ኹ? _____
- ትሽዓተ ክፋላት ኹ? _____
- ዓሰርቲኦም ክፋላት ኹ? _____

ልዕል ክብል ኣብቲ ንጥፈት ከምዝረኣናዮ፣ ናይ ኩሎም ጉዚታት

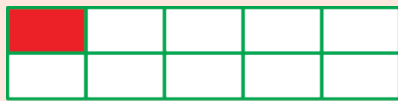
$\frac{1}{10}$ ፣ $\frac{2}{10}$ ፣ $\frac{3}{10}$ ወዘተ ረጅሑ 10 እዩ።

ረጅሑኩ 10 ዝኾነ ጉዚ "ዕስሪት ጉዚ" ይባሃል።

ዕስሪት ጉዚ ብኻልእ መንገዲ እውን ክግለፅ ይከኣል እዩ።

ኣብነት 1

ሓደ ዓይነት መጠን ዘለዎም ራክታንግላት ኣብ ዓሰርተ ማዕረ ቦታታት ተመቐሎም ኣለዉ። ነቶም ዝተቐለሙ ክፋላት ብዕስሪት ጉዚን ብደሲማል ቁፅርን ግለፁ።

እቲ ዘፀሰመ $\frac{1}{10}$ ወይ ደማ 0.1 እዩ።

እቲ ዘፀሰመ $\frac{2}{10}$ ወይ ደማ 0.2 እዩ።

እቲ ዘፀሰመ $\frac{3}{10}$ ወይ ደማ 0.3 እዩ።

እቲ ዘፀሰመ $\frac{4}{10}$ ወይ ደማ 0.4 እዩ።

$\frac{1}{10} \text{ ፣ } \frac{2}{10} \text{ ፣ } \frac{3}{10} \text{ ፣ } \frac{4}{10} \text{ ፣ } \frac{5}{10} \text{ ፣ } \frac{6}{10} \text{ ፣ } \frac{7}{10} \text{ ፣ } \frac{8}{10} \text{ ፣ } \frac{9}{10} \text{ ፣ } \frac{10}{10}$ ዕስሪት ጉዞታት ይበሃሉ።
 0.1፣ 0.2፣ 0.3፣ ... 0.9፣ 1.0 ደሲማል ቁፅርታት ይበሃሉ።
 0.1 እንትንብብ ዜሮ ነጥቢ ሓደ እዩ።
 0.2 እንትንብብ ዜሮ ነጥቢ ክልተ እዩ።
 ኣብ ክልተኦም ዘሎ ነጥቢ ደሲማል ነጥቢ ይበሃል።

ብመሰረት ልዕል ክብል ዝተገለፀ ኣብ 0 ክሳብ 1 ዘሎ ሓደ ሙሉእ ነገር ብጨረር ቁፅሪ፣ ብዕስሪት ጉዞታትን ብደሲማል ቁፅርታትን ምርኣይ ይከኣል እዩ።

መልመዲ 6

1. ነዚ ዘስዕብ ሰደቓ ምልክ።

	ጉዞታት ብቃላት እንትፀሓፉ	ዕስሪት ጉዞ	ደሲማል ቁፅሪ
ሀ.	ክልተ ኣብ ልዕሊ ዓሰርተ	$\frac{2}{10}$	0.2
ለ.	ሰለስተ ኣብ ልዕሊ ዓሰርተ		
ሐ.	ሓሙሽተ ኣብ ልዕሊ ዓሰርተ		
መ.	ሸውዓተ ኣብ ልዕሊ ዓሰርተ		
ራ.	ትሽዓተ ኣብ ልዕሊ ዓሰርተ		
ሰ.	ዓሰርተ ኣብ ልዕሊ ዓሰርተ		

2. ኣብዞም ዝስዕቡ ምስልታት ዝተቐለሙ ክፋላት ብዕስሪት ገዚን ብደሲማል ቁፅርን ግለፁ።

ሀ. ለ.
 ሐ. መ.

3. ነዞም ዝስዕቡ ዕስሪት ገዚታት ብደሲማል ቁፅሪ ፅሓፉ።

ሀ. $\frac{6}{10}$ ለ. $\frac{7}{10}$ ሐ. $\frac{8}{10}$ መ. $\frac{9}{10}$

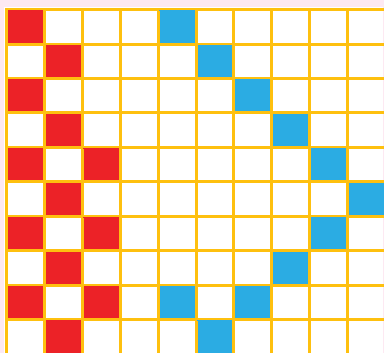
4. ነዞም ዝስዕቡ ደሲማል ቁፅርታት ብዕስሪት ገዚ ግለፁ።

ሀ. 0.1   ለ. 0.2   ሐ. 0.3   መ. 0.4

ለ. ሚኒታዊን ደሲማልን

ንጥፊት 7

እዚ ዝስዕብ 10 ብ10 ዝኾነ ትርብዒት ኣብ 100 ማዕረ ክፋላት ተመቓሉ ኣሎ።

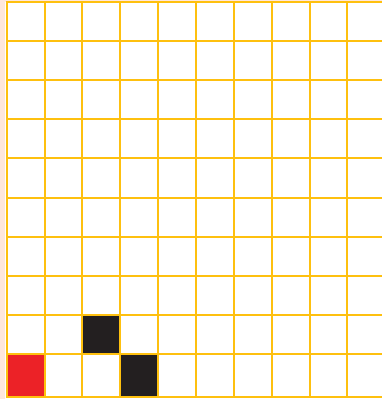
- ሀ. ብቐይሕ ዝተቐለመ ናይቲ ሓፈሻዊ — ሚኒታዊ ወይ ድማ $\frac{\square}{100}$ እዩ።
- ለ. ብሰማያዊ ዝተቐለመ ናይቲ ሓፈሻዊ — ሚኒታዊ ወይ ድማ $\frac{\square}{100}$ እዩ።
- ሐ. ብቐይሕን ሰማያዊን ዝተቐለመ ናይቲ ሓፈሻዊ — ሚኒታዊ ወይ ድማ $\frac{\square}{100}$ እዩ።
- መ. እቲ ዘይተቐለመ ናይቲ ሓፈሻዊ — ሚኒታዊ ወይ ድማ $\frac{\square}{100}$ እዩ።

ረቛሒኡ 100 ዝኾነ ጉዜ ሚኒታዊ ጉዜ ይበሃል።
 $\frac{1}{100} ; \frac{2}{100} ; \frac{3}{100} ; \frac{4}{100} ; \frac{5}{100} ; \dots ; \frac{99}{100} ; \frac{100}{100}$ ሚኒታዊ ጉዜታት እዮም።

ሚኒታዊ ገዢነት ብደሲማል ቁፅርታት ምግላፅ ይከኣል እዩ።

አብነት 2

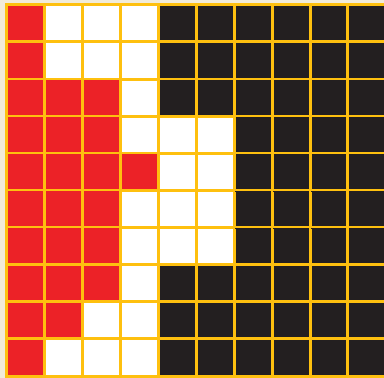
እዚ ትርብዒት ኣብ 100 ማዕረ ቦታ ተመቓቕሱ ኣሎ።

ሀ. ብቀይሕ ዝተቐለመ ብሚኒታዊ ገዢ እንትግለፅ $\frac{1}{100}$ (ሓደ ኣብ ልዕሊ ሚኒቲ)፣ ብደሲማል ቁፅሪ እንትግለፅ ድማ 0.01 (ዜሮ ነጥቢ ዜሮ ሓደ) እዩ።

ለ. ብፀሊም ሕብሪ ዝተቐለመ ክፋል ብሚኒታዊ ገዢ እንትግለፅ $\frac{2}{100}$ (ክልተ ኣብ ልዕሊ ሚኒቲ)፣ ብደሲማል ቁፅሪ እንትግለፅ ድማ 0.02 (ዜሮ ነጥቢ ዜሮ ክልተ) እዩ።

ዕዮ ጉጅለ 2

ሀ. ብቐይሕ ዝተለኸየ ክፋል ብሚኒታዊ ገዢ ፅሓፉ።

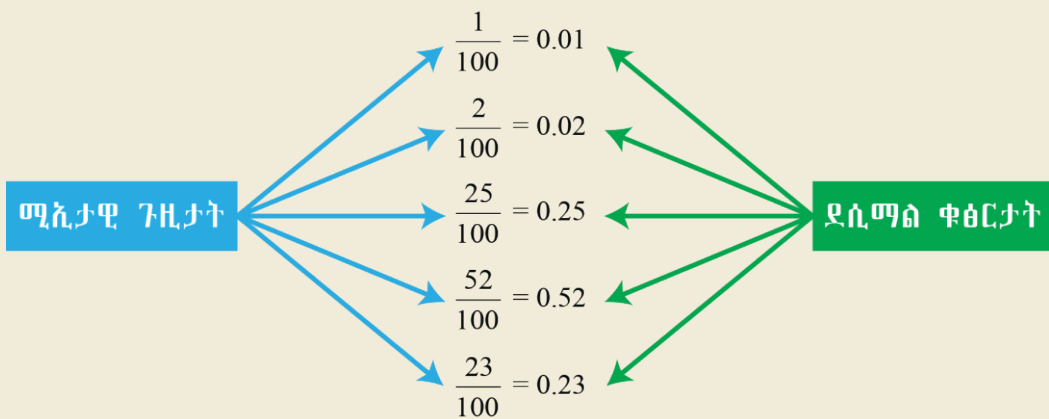
ለ. ብቐይሕ ዝተለኸየ ክፋል ብደሲማል ቁፅሪ ፅሓፉ።

ሐ. ብፀሊም ዝተለኸየ ክፋል ብሚኒታዊ ገዢ ፅሓፉ።

መ. ብፀሊም ዝተለኸየ ክፋል ብደሲማል ቁፅሪ ፅሓፉ።

ራ. ሕብሪ ዘይተለኸየ ክፋል ብሚኒታዊ ገዢ ፅሓፉ።

ሰ. ሕብሪ ዘይተለኸየ ክፋል ብደሲማል ቁፅሪ ፅሓፉ።

መጠቓለሊ

ሙሉእ ቁፅርታት ኣብ ሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ ምቕማጥ ተማሃርኩም ኢኹም። ሕዚ ድማ ደሲማል ቁፅርታት ብሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ ከመይ ከምዝግለፅ ክትመሃሩ ኢኹም።

አብነት 3

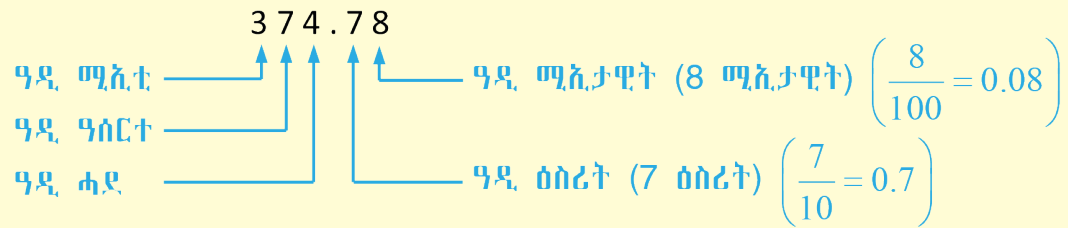
ነዞም ዘስዕቡ ብዋጋ ዓዲ ቁፅሪ ኣቐምጡ፡፡

ሀ. 0.25   **ለ.** 0.75   **ሐ.** 1.25   **መ.** 23.85   **ረ.** 374.78

ፍታሕ

	ደሲማል ቁፅሪ	ዓዲ ሚእቲ (100)	ዓዲ ዓስርተ (10)	ዓዲ ሓደ (1)		ዓዲ ዕስሪት $\frac{1}{10}$	ዓዲ ሚእታዊት $\frac{1}{100}$
ሀ.	0.05			0		0	5
ለ.	0.75			0		7	5
ሐ.	1.25			1		2	5
መ.	23.85		2	3		8	5
ረ.	374.78	3	7	4		7	8

ል.በ!

ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ደሲማል ቁፅርታት ምጥቃም ዝተለመደ እዩ፡፡ ኣብ ሸርፊ ገንዘብ፣ ኣብ መዐቀኒ ንውሓት፣ ኣብ መዐቀኒ ክብደትን ካልኦት ተግባራትን ደሲማል ቁፅርታት ንጥቀም ኢና፡፡

አብነት 4

75 ሳንቲም ማለት ብር $0.75 =$ ብር $\frac{75}{100}$ እዩ፡፡

50 ሳንቲ ሜትር ማለት 0.50 ሜትር $=$ $\frac{50}{100}$ ሜትር እዩ፡፡

2 ብርን 35 ሳንቲምን $=$ ብር $2.35 =$ ብር $\frac{235}{100}$ እዩ፡፡

ሚኢታዊ ገዢታትን ዕስሪት ገዢታትን ካብ ሓደ ናብቲ ካልእ ምቕያር

ኣብነት 5

ነዞም ዘስዕቡ ሚኢታዊ ገዢታት ናብ ደሲማል ቁፅርታት ቀይሩ።

ሀ. $\frac{49}{100}$

ለ. $\frac{9}{100}$

ፍታሕ

ሀ. $\frac{49}{100} = 0.49$

ለ. $\frac{9}{100} = 0.09$

$0.09 \neq 0.90$
 $0.09 < 0.90$

ኣብነት 6

ነዞም ዘስዕቡ ደሲማል ቁፅርታት ናብ ሚኢታዊ ገዢታት ቀይሩ።

ሀ. 0.54

ለ. 0.89

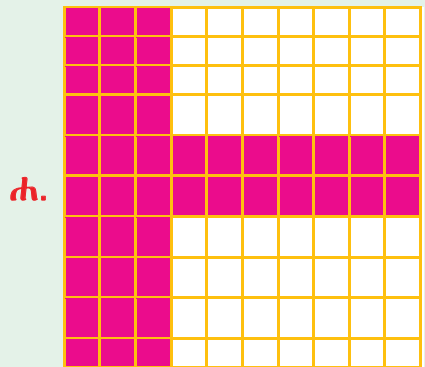
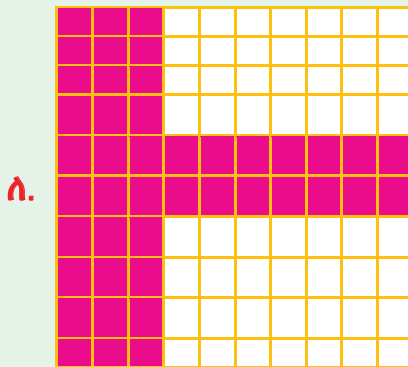
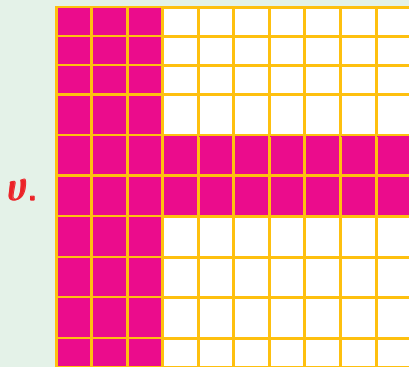
ፍታሕ

ሀ. $0.54 = \frac{54}{100}$

ለ. $0.89 = \frac{89}{100}$

መልመዒ 7

1. ነዚ ተቐቢሎ ዘሎ ክፋል ብሚኢታዊ ገዢን ብደሲማል ቁፅርን ገሰፁ።

2. ኣብ ግራፍ ወረቓት 10 ብ10 ዘኾነ ትርብዒት ሰሪሕኹም ነቶም ደሲማል ቁፅርታት ኣርእዩ።

ሀ. 0.08

ለ. 0.85

ሐ. 0.91

መ. 0.99

3. ነዞም ዘስዕቡ ምልክ።

ሀ. $0.31 = \underline{3} \text{ ዕስሪት} + \underline{1} \text{ ሚኢታዊት} = \frac{31}{100}$

- ለ. $0.50 = \underline{\hspace{1cm}} \text{ ዕስሪት} + \underline{\hspace{1cm}} \text{ ሚሊታዊት} = \underline{\hspace{1cm}}$
- ሐ. $0.69 = \underline{\hspace{1cm}} \text{ ዕስሪት} + \underline{\hspace{1cm}} \text{ ሚሊታዊት} = \underline{\hspace{1cm}}$
- መ. $3.82 = \underline{\hspace{1cm}} \text{ ሓደ} + \underline{\hspace{1cm}} \text{ ዕስሪት} + \underline{\hspace{1cm}} \text{ ሚሊታዊት} = \underline{\hspace{1cm}}$
- ረ. $12.97 = \underline{\hspace{1cm}} \text{ ዓስርተ} + \underline{\hspace{1cm}} \text{ ሓደ} + \underline{\hspace{1cm}} \text{ ዕስሪት} + \underline{\hspace{1cm}} \text{ ሚሊታዊት} = \underline{\hspace{1cm}}$

4. ናብ ደሲማል ቁፅሪ ቀይሩ።

- ሀ. $\frac{6}{100}$ ለ. $\frac{38}{100}$ ሐ. $\frac{79}{100}$ መ. $\frac{192}{100}$

5. ናብ ሚሊታዊ ገዢ ቀይሩ።

- ሀ. 0.08   ለ. 0.36   ሐ. 0.68   መ. 1.42

6. ዋጋ ዓዲ ዝተሰመረሎም ቁፅርታት ሃቡ።

- ሀ. 4.67   ለ. 3.82   ሐ. 43.25   መ. 49.12

7. 6 ዘርእዮ ዓዲ ቁፅሪ ግስፁ።

- ሀ. 0.06   ለ. 0.60   ሐ. 6.12   መ. 60.14

8. ነዚ ሰደቓ ምልክ።

ሚሊታዊ ገዢ	$\frac{17}{100}$		$\frac{81}{100}$		$\frac{7}{100}$	
ዕስሪት ቁፅሪ		0.76		0.05		0.29

9. ነዞም ዝስዕቡ ብደሲማል ቁፅሪ ግስፁ።

- ሀ. 95 ሳንቲም   ለ. ብር 37 50 ሳንቲምን
- ሐ. 78 ሳንቲ ሜትር   መ. 1 ሜትርን 15 ሳንቲ ሜትርን

3.6 ክሳብ ክስተ ሆሂ ዘስዎም ደሲማል ቁፅርታት ምውድዳርን ብቕደም ሰዓብ ምስራዕን

ኣብ ምዕራፍ ሓደ ሙሉእ ቁፅርታት ምውድዳርን ብቕደም ሰዓብ ምስራዕን ተማሃርኩም ኢኹም። ሕጂ ድማ ደሲማል ቁፅርታት ምውድዳርን ብቕደም ሰዓብ ምስራዕን ክትመሃሩ ኢኹም።

ንጥፊት 8

ማዓሩፍ ሓደ በዓል 32 ገፅ ደፍተር ብብር 2.30 ዓዲጉ። ኑርዓይኒ ድማ ሓደ በዓል 32 ገፅ ደፍተር ብብር 2.45 ዓዲጉ። ብኸባር ዝተዓደገ መን እዩ?

አብነት 1

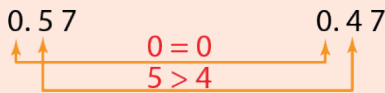
ነዘም ዘስዕቡ ደረጃውን ቁጥርታት ኣወዳድሩ።

ሀ. $0.57 \lessdot 0.47$ **ለ.** $3.00 \lessdot 3.01$

ሐ. $12 \lessdot 12.001$ **መ.** $13.25 \lessdot 12.98$

ፍ.ታ.ሕ

ሀ. ክልቲኦም ቁጥርታት፣ ብአንጻር ዋጋ ዓዲ ቁጥርም ነወዳድር።

እንት-ነወዳድር ካብ ዝግበዩ ዋጋ ዓዲ ቁጥር (ካብ ፀጋም) ንጅምር።

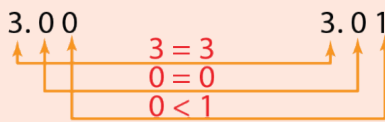
ዓዲ ሓደ ዘለዉ ቁጥርታት ማዕረ እዮም። ($0 = 0$)

ዓዲ ዕስሪት ዘለዉ ቁጥርታት ማዕረ ኣይኮኑን። ($5 > 4$)

ኣብ ዓዲ ዕስሪት ዝግበዩ ሆሄ ዘለዎ ቁጥር ዝግበዩ እዮ።

ስለዚ. $0.57 > 0.47$ ወይ ድማ $0.47 < 0.57$

ለ.

ስለዚ. $3.00 < 3.01$ ወይ ድማ $3.01 > 3.00$

ሐ. $12.00 = 12$

ካብ ደረጃው ነጥቢ ንደረጃ ባዶ ምህላውን ዘይምህላውን ዋጋ እቲ ቁጥር ኣይቐይሮን።

ስለዚ. $12.0 = 12$ ፣ $12.00 = 12$

መ. $13.25 > 12.98$

እዘም ቅድሚ ደረጃው ነጥቢ ዘለዉ ሙሉእ ቁጥርታት፣ 13 ን 12 ን ማዕረ ስለዘይኮኑ፣

ደረጃው ቁጥርታት ምውድዳር ኣየድልን። ስለዚ. $13.25 > 12.98$ ምክንያቱ ድማ

$13 > 12$

መልመዲ 8

1. ካብ ዘነኣሱ ብምጅማር ብቑደም ሰዓብ ስርዑ።

ሀ. $2.32 \lessdot 2.2 \lessdot 2.3$

ለ. $0.06 \lessdot 0.09 \lessdot 0.1$

ሐ. $0.5 \lessdot 0.05 \lessdot 0.51$

መ. $5.01 \lessdot 5.00 \lessdot 5.10$

ረ. $12.0 \lessdot 12.06 \lessdot 12$

ሰ. $20.23 \lessdot 20.2 \lessdot 20.21 \lessdot 20.19$

ሸ. $0.9 \lessdot 0.08 \lessdot 0.80 \lessdot 0.88$

ቀ. $37.23 \lessdot 36.32 \lessdot 36.4 \lessdot 36.39 \lessdot 36.09$

2. ዋጋ ሓደ ጥርመዝ ሚሪንዳ ብር 5.00፣ ዋጋ ሓደ ባኮ ብሽኩቲ ድማ ብር 4.95 እንተኾይኑ ኣየናይ ዋጋ ይኸብር?
3. ቁመት ስምኡን 1.56 ሜትር እዩ። ቁመት ሰናይት ድማ 1.57 ሜትር እዩ። መኒኡም ይነውሉ?
4. ብብር 100 ብቸርቻሮ 2.25 ኪሎ ግራም ጠስሚ ምዕዳግ ይክኣል። ብጅምላ ድማ ብብር 100 2.75 ኪሎ ግራም ጠስሚ ምዕዳግ ይክኣል። ኣየናይ ዋጋ ይሓስር?
5. ቁመት ሓደ ዝፀዓነ መኪና 2.9 ሜትር እንትኸውን ቁመት ሓደ መሽሎኽ ቢንቶ ድማ 2.89 ሜትር እዩ። እዚ ዝተፀዓነ መኪና ቦቲ መሻሎኽ ቢንቶ ክሓልፍ ይክእልዩ? ንምንታይ?
6. መጠን ረስኒ ሓጂ ኣደም እንትፅቀን 36.6 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ኮይኑ። መጠን ረስኒ ሃለቃ ተስፋይ ድማ 36.8 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ኮይኑ። ናይመን መጠን ረስኒ ይበልፅ?
7. ኣብ መቐሰ ኣብ ሓመሽተ መዓልታት ዝነበረ መዓልታዊ ዋዲ ከምዚ ዝስዕብ ተመዝጊቡ።

ዕለት	ሰነይ	ሰሉስ	ረቡዕ	ሓሙስ	ዓርቢ
መዓልታዊ ዋዲ ብሴንቲ ግሬድ	24	23.6	24.1	23.2	23.5

- ሀ. ዝለዓለ ዋዲ ዝተመዝገበሉ ዕለት መዓዝ እዩ?
- ለ. ዝተሓተ ዋዲ ዝተመዝገበሉ ዕለት መዓዝ እዩ?

3.7 ክሳብ ክልተ ሆሄ ዘለዎም ደሲማል ቁፅርታት ምድማርን ምጉዳልን

ሀ. ምድማር

ንጥፈት 9

1. ዋጋ ሓደ እርሳስ ብር 1.15፣ ዋጋ ሓደ እስክርቢቶ ድማ ብር 1.75 እንተኾይኑ፣ ዋጋ ክልቲኦም ክንደይ እዩ?
2. ሓደ ተምሃራይ ንሓደ መፅሐፍ ብብር 13.50 ዓዲጉ። ንሓደ ኩዕሾ ድማ ብብር 5.35 ዓዲጉ። እዚ ተምሃራይ ክንደይ ብር ወፃኢ ገይሩ?

ኣብነት 1

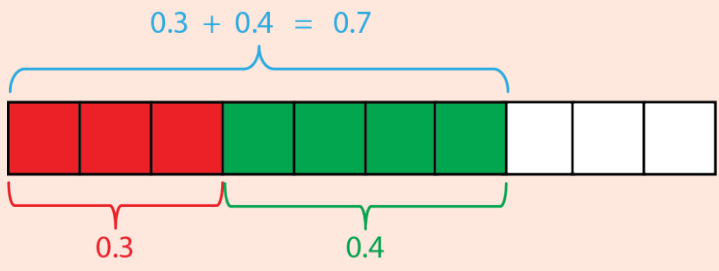
ደምሩ።

- ሀ. $0.3 + 0.4$
- ለ. $0.14 + 0.32$

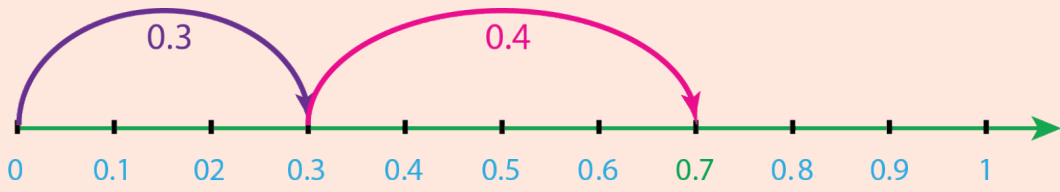
ፍታሕ

ሀ. $0.3 + 0.4 = \underline{\hspace{2cm}}$

መማሪያ 1:- ሓደ ሙሉ እና ነገር ብምምሳሌ

መማሪያ 2:- ብጨረር ቁፅሪ

መማሪያ 3:- ብዋጋ ዓድታት ቁፅሪ

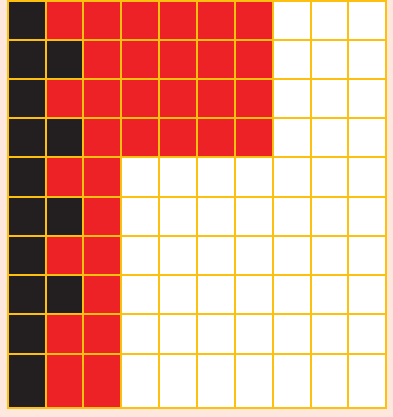
	<ul style="list-style-type: none"> • እቶም ተደመርቲ ብዓድታት ቁፅሪ ንትኹል ምዕሓፍ። • ካብ ዝነኣሰ ዋጋ ቁፅሪ ዘለዎ (ካብ የማን) ብምጅማር ምድማር። • ደሲማል ነጥቢ ቦትኡ ሓልዩ ይወርድ።
$\begin{array}{r} 0.3 \\ +0.4 \\ \hline 0.7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} (3 + 7 = 7) \\ (0 + 0 = 0) \end{array}$

ለ. $0.14 + 0.32 = \underline{\hspace{2cm}}$

መማሪያ 1:- ዓለርተ ብዓለርተ ዝኾነ ትርብዒት ብምጥቃም

$0.14 + 0.32 = 0.46$

መማሪያ 2:- ብዋጋ ዓድታት ቁፅሪ

	<ul style="list-style-type: none"> • እቶም ተደመርቲ ብዓድታት ቁፅሪ ንትኹል ምዕሓፍ። • ካብ ዝነኣሰ ዋጋ ቁፅሪ ዘለዎ (ካብ የማን) ብምጅማር ምድማር። • ደሲማል ነጥቢ ቦትኡ ሓልዩ ክወርድ ምግባር
$\begin{array}{r} 0.14 \\ + 0.32 \\ \hline 0.46 \end{array}$	$\begin{array}{r} (4 + 2 = 6) \\ (1 + 3 = 4) \\ (0 + 0 = 0) \end{array}$

አብነት 2

ደምሩ።

ሀ. $0.8 + 0.6$

ለ. $2.56 + 1.78$

ፍታክ

ሀ. $0.8 + 0.6 = \underline{\hspace{2cm}}$

- አለኒ ዘለዎም ቁፅርታት ብንድምረሎ አገባብ እቶም ተደመርቲ ንትኹል ብምፅሓፍ ምድማር።

$$\begin{array}{r} 0.8 \\ +0.6 \\ \hline 1.4 \end{array}$$

- ደሲማል ነጥቢ ቦትኡ ሓልዩ ክወርድ ምግባር

$8 \text{ ዕስሪት} + 6 \text{ ዕስሪት} = 14 \text{ ዕስሪት}$

$14 \text{ ዕስሪት} = 10 \text{ ዕስሪት} + 4 \text{ ዕስሪት}$

$= 1 \text{ (ሓደ ሙሉእ)} + 4 \text{ ዕስሪት} = 1.4$

ለ. $2.56 + 1.78 = \underline{\hspace{2cm}}$

$$\begin{array}{r} 2.56 \\ +1.78 \\ \hline 4.34 \end{array}$$

- ልክዕ ከም ማንም ምድማር ሙሉእ ቁፅሪ ካብ የማን ብምጅማር እቶም ቁፅርታት ንትኹል ምድማር።

- ደሲማል ነጥቢ ቦትኡ ሓልዩ ክወርድ ምግባር

መልመዲ 9

1. ደምሩ።

ሀ. $0.5 + 0.4$

ለ. $0.8 + 0.7$

ሐ. $1.3 + 1.6$

መ. $2.7 + 3.9$

ረ. $0.31 + 0.27$

ሰ. $1.34 + 2.68$

ሸ. $3.47 + 4.99$

ቀ. $972.54 + 0.96$

2. ኣብ ሓደ ክሊሚት 17.8 ኪሎ ግራም ሩዝ ኣሎ። ኣብ ካልእ ክሊሚት ድማ 12.9 ኪሎ ግራም ሩዝ ኣሎ። ክብደት ክልቲኡ ክሊሚት ክንደይ እዩ?

3. ንሓደ ሰብ ስረ ንምስፋይ 1.25 ሜትር ጨርቂ የድልዮ። ጁባ ንምስፋይ ድማ 1.65 ሜትር ጨርቂ የድልዮ፣ ስረን ጁባን ንምስፋይ ክንደይ ሜትር ጨርቂ የድልዮ?

4. ሓደ ሰብ ንሕክምና ሆስፒታል ክኣቱ ኸሎ ሚዛኑ 56.45 ኪሎ ግራም ነይሩ። ሕክምና ምስ ገበረ ድማ ሚዛኑ ብ1.86 ኪሎ ግራም ወሲኹ። እቲ ሰብ ሚዛኑ ክንደይ ኾይኑ?

ለ. ምጉዳል

ንጥፈት 10

ንውሓቱ 22.75 ሜትር ካብ ዝኾነ ገመድ 9.76 ሜትር ተቐሪፁ፣ እቲ ዝተረፈ ገመድ ንውሓቱ ክንደይ ሜትር ይኸውን?

ኣብነት 3

ኣጉድሱ

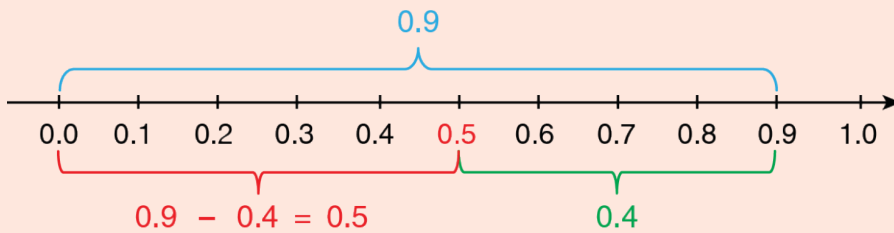
ሀ. $0.9 - 0.4$

ለ. $2.86 - 0.32$

ሐ. $3.4 - 1.8$

መ. $3.46 - 1.68$

መማረዳ 1:- ጨረር ቁፅሪ ብምጥቃም

ምማረዳ 2:- ብዋጋ ዓድታት ቁፅሪ

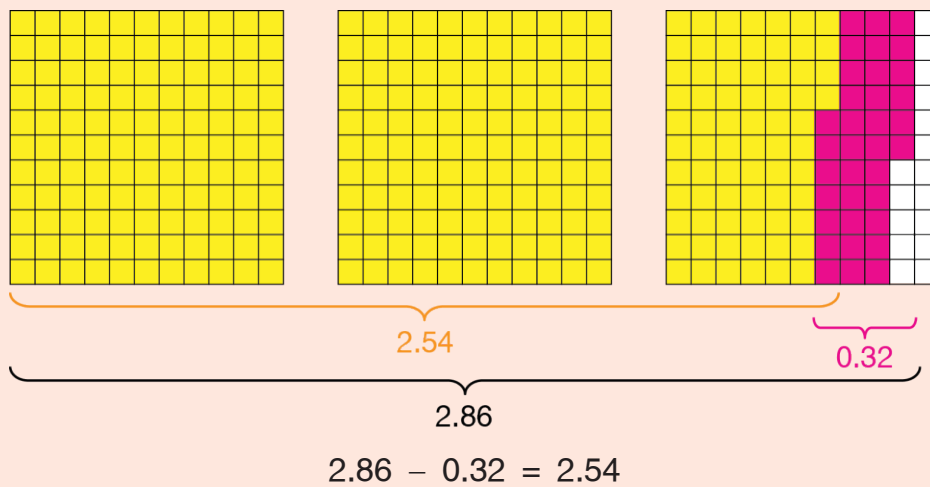
- ሙሉእ ቁፅርታት ከምነጉድል ብየማን ብምጅማር ቁፅርታት በቢዓዶም ንትኹል ብምፅሓፍ ምጉዳል።

$$\begin{array}{r} 0.9 \\ -0.4 \\ \hline 0.5 \end{array} \quad \begin{array}{l} (9 - 4 = 5) \\ (0 - 0 = 0) \end{array}$$

- ደሲማል ነጥቢ ቦትኡ ሓልዩ ክወርድ ምግባር
 $9\text{ ፅስሪት} - 4\text{ ፅስሪት} = 5\text{ ፅስሪት} = 0.5$

ለ. $2.86 - 0.32$

መማረዳ 1: 10×10 ብዝኾነ ትርብዒት

መማሪያ 2: ብዋጋ ዓድታት ቁፅሪ

$$\begin{array}{r} 2.86 \\ - 0.32 \\ \hline 2.54 \end{array}$$

ሐ. $3.4 - 1.8$

መማሪያ 1: ሐደ መሎክ ነገር ብምምቃል

ስለዚህ $3.4 - 1.8 = 1.6$

መማሪያ 2: ብዋጋ ዓድታት ቁፅሪ

	•	መሎክ ቁፅርታት ከምነጉድል ብየማን ብምጅማር ቁፅርታት በቢዓዶም ንትኹል ብምፅሓፍ ምጉዳል።
3.4		
-1.8		(14 - 8 = 6)
<u>1.6</u>		(2 - 1 = 1)

- ደሲማል ነጥቢ ቦትኩ ሓልዩ ክወርድ ምግባር።

መ. $3.46 - 1.68$

ደረጃ አሰራርሐ

3.46	•	(16 - 8 = 8)
-1.68		(13 - 6 = 7)
<u>1.78</u>		(2 - 1 = 1)

- ደሲማል ነጥቢ ቦትኩ ሓልዩ ክወርድ ምግባር።

መልመዳ 10

1. ኣገድሱ።

ሀ. $1.8 - 0.3$ ለ. $1.5 - 0.9$ ሐ. $2.1 - 0.2$ መ. $6.4 - 3.6$

ረ. $\begin{array}{r} 26.59 \\ - 13.17 \\ \hline \end{array}$	ሰ. $\begin{array}{r} 31.45 \\ - 15.68 \\ \hline \end{array}$	ሸ. $\begin{array}{r} 41.06 \\ - 12.48 \\ \hline \end{array}$	ቀ. $\begin{array}{r} 36.72 \\ - 27.79 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	--

2. ዝተሓዋወሰ ስሚንቶን ሑዓን ሚዛኑ 35.75 ኪሎ ግራም ኮይኑ። ሚዛን ሑዓ 18.86 ኪሎ ግራም እንተኾይኑ ሚዛን ስሚንቶ ብኪሎ ግራም ክንደይ ይኸውን?

3. ተኪኢን ብር 12.75 ዝዋግኡ መፅሓፍ ክትዕድግ ደልዮ። ኣብ ኢዳ ብር 7.95 እንተሃልዩዎ እቲ መፅሓፍ ንምዕዳግ ዘድልዮ ተወሳኺ ገንዘብ ክንደይ እዩ?